

**GAUSDAL
KOMMUNE**

**KVALITETSMELDING FOR
GAUSDALSSKOLEN
SKOLEÅRET 2021/2022**

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Sammenheng mellom skoleprestasjoner og sosioøkonomisk bakgrunn	4
Særtrekk ved Gausdal kommune	4
Gausdalsskolen i tall og navn	5
Lærertetthet og undervisningspersonale	6
Forskning og relevante tiltak for kommende periode	7
Opplæringslovens formålsparagraf	8
Styrkebasert arbeid i skolen	9
Trivsel og mestring - læringsmiljø	9
Forskning og relevante tiltak for kommende periode	11
Læring og læringsresultater	12
Grunnleggende ferdigheter	13
Nasjonale prøver	13
Gjennomsnittresultater nasjonale prøver	14
Nasjonal prøve i lesing	14
Nasjonal prøve i engelsk	15
Nasjonal prøve i regning	15
Skriftlig eksamen	16
Grunnskolepoeng	16
Forskning og relevante tiltak for kommende skoleår	17
Motivasjon og mestring – gjennomføring av skoleløpet	18
Motivasjon	19
Mestring og gjennomføring videregående opplæring	19
Oppsummering	21

Litteraturliste

Forord

I henhold til opplæringsloven §13-10, plikter skoleeier å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringen knyttet til læringsresultater, læringsmiljø og gjennomføring av videregående opplæring.

Rapporten skal omhandle kvaliteten i gausdalsskolen, herav navnet Kvalitetsmelding. Dokumentet skal være en støtte gjennom å løfte problemstillinger til politisk ledelse og synliggjøre behovet for prioriteringer og tiltak.

Rapporten skal drøftes av skoleeier. Kommunestyret er øverste styringsorgan og politisk skoleeier. Målet med rapporten er å sikre at skoleeier har et bevisst og kunnskapsbasert forhold til sektoren, og innsikt i sentrale områder innen det arbeidet som i dag foregår i gausdalsskolen. Med bakgrunn i dette har skoleeier mulighet til å følge opp utviklingen og fatte vedtak på riktig grunnlag.

Rapporten vil også kunne være et godt utgangspunkt for drøftinger i formelle organer i skolene og av interesse for foreldregruppa forøvrig.

Sammenheng mellom skoleprestasjoner og sosioøkonomisk bakgrunn

Særtrekk ved Gausdal kommune

Forskning viser at elevens sosioøkonomiske bakgrunn sier noe om elevens forutsetninger i skolen. Sosioøkonomisk bakgrunn i denne sammenheng er foreldrenes utdanningsnivå, husholdningsinntekt og innvandrerbakgrunn.

Data for disse faktorene er hentet fra Kunnskapsgrunnlag folkehelse 2020 for Gausdal kommune og SSB.

Utdanningsnivå for aldersgruppen 30-39 år i Gausdal kommune (2017)	19% grunnskole	42% videregående	39% høgskole/universitet
Utdanningsnivå for aldersgruppen 30-39 år i hele landet (2021)	19,3% grunnskole	26,85% videregående	53,8% høgskole/universitet
Innvandrerbakgrunn	Gausdal har lav innvandring, og også lav innenlands innflytting til kommunen.		

Husholdningsinntekt i kommunen for par/aleneforeldre med barn i alderen 0-17 år, 2020, tabell 1, sammenlignet med landet, tabell 2(SSB).

Tabell 1

	Samlet inntekt, median (kr)	Antall husholdninger
	2020	2020
3441 Gausdal		
Par med barn 0-17 år	1 101 000	453
Enslig mor/far med barn 0-17 år	558 000	113

Tabell 2

	Samlet inntekt, median (kr)	Antall husholdninger
	2020	2020
Par med barn 0-17 år	1 208 000	482 873
Enslig mor/far med barn 0-17 år	557 000	110 044

Ut fra disse tallene er det utdanningsnivået som er den sosioøkonomiske faktoren som vil ha størst påvirkning på elevenes skoleprestasjoner i vår kommune sammenlignet med landet.

Sammenhengen mellom skoleprestasjoner og sosioøkonomisk bakgrunn har vært omtrent uendret over tid, der både resultat nasjonale prøver og grunnskolepoeng har en klar positiv sammenheng med foreldrenes utdanningsnivå (*Rachel Ekren, 2014,SSB*). Samtidig ser vi at det generelle utdanningsnivået i befolkningen stadig stiger. En rapport om innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i grunnskolen viser at sosial bakgrunn også utgjør store forskjeller i både grunnskolepoeng og resultater fra nasjonale prøver etter innvandrerbakgrunn (*Steinkellner 2013*). En annen analyserapport som tar sikte på å forklare hvorfor barn av høyt utdannede gjør det bedre på skolen, konkluderer med at effekten av foreldrenes utdanningsnivå er mindre når flere faktorer, som for eksempel foreldrenes inntekt og sivilstatus, sees i sammenheng (*Hægeland, Kirkebøen, Raaum og Salvanes 2013*). Foreldrenes utdanningsnivå er med andre ord ikke ene og alene forklaringen på hvordan barna gjør det på skolen.

Gausdalsskolen i navn og tall

Ledelse per 1.8.2022	
Administrativ skoleeier	Enhetsleder barnehage og skole Ingrid Bøe Rådgiver skole Gunhild Hjelstuen
Fjerdum skole	Rektor Hilde Furuseth Slåen
Follebu skole	Rektor Inge Staum
Forset skole	Rektor Stine Ose
Gausdal ungdomsskole	Rektor Bjørn Lykstad

Elevtallsutvikling i gausdalsskolen de siste ti årene.

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
751	716	696	697	697	683	678	661	637	643	617

Kilde: GSI

Forventa elevtallsutvikling 1.trinn

Skolekrets	1.trinn 2022/23	1.trinn 2023/24	1.trinn 2024/25	1.trinn 2025/26	1.trinn 2026/27	1.trinn 2027/28	1.trinn 2028/29
Forset	20	11	10	11	15	20	11
Fjerdum	23	17	23	17	16	19	16
Follebu	17	14	20	9	14	10	11
Totalt	60	42	53	37	45	49	38

Kilde: Helsestasjonen Gausdal kommune og Visma Flyt skole 01.10.22.

Data fra SSB viser at Gausdal har en forventet befolkningsvekst på 1,2 % frem til 2040. Statistikken viser videre at antall personer i aldersgruppa 0-19 år vil fortsette å synke, mens aldersgruppa fra 65 år og eldre vil øke i samme tidsrom.

Lærertetthet og undervisningspersonale

Lærertetthet er en beregning av hvor mange elever det er per lærer i en undervisningstime der timer til særskilt norskopplæring og spesialundervisning er utelatt. Lærertetthet er ikke det samme som størrelsen på klassen. Lærertettheten blir for eksempel den samme i en gruppe med femten elever og en lærer, som i en gruppe med 30 elever og to lærere. Normtallet er satt for 1.- 4. trinn, 5.- 7.trinn og 8.- 10.trinn. Det er samme norm for de to sistnevnte gruppene - 20. For 1.- 4.trinn er normen satt til 15. Diagram 1-3 viser lærertettheten de siste tre årene i gausdalsskolen.

Diagram 1

Gausdal kommune (EIER) | Lærertetthet 1.-4. trinn | Egne tall

Gausdal kommune (EIER), Grunnskole, Lærertetthet, Kommunal, Begge kjønn

Diagram 2

Gausdal kommune (EIER) | Lærertetthet 5.-7. trinn | Egne tall

Gausdal kommune (EIER), Grunnskole, Lærertetthet, Kommunal, Begge kjønn

Diagram 3

Gausdal kommune (EIER) | Lærertetthet 8.-10. trinn | Egne tall

Gausdal kommune (EIER), Grunnskole, Lærertetthet, Kommunal, Begge kjønn

Gausdalsskolen ønsker å oppfylle nasjonal norm; 15 på 1.- 4.trinn og 20 på 5.- 10.trinn. Resultatene i tabell 3 viser lærertettheten pr skole. Alle skolene er innenfor norm, men Follebu skole er svært nær norm på 1.- 4.trinn. Det samme gjelder Fjerdum skole på 5.- 7.trinn.

Tabell 3

Skole	1.-4.trinn – norm 15	5.-7.trinn – norm 20	8.-10.trinn – norm 20
Fjerdum	11,0	19,3	
Follebu	14,9	12,9	
Forset	13,8	13,6	
GUS			19,0

Kilde: GSI 2021

Diagram 4 viser hvor stor andel av årstimerne i gausdalsskolen de tre siste årene som er gitt av personale med godkjent utdanning.

Diagram 4

Gausdal kommune (EIER) | Andel årstimer gitt av personale med godkjent utdanning | ...

Gausdal kommune (EIER), Grunnskole, Andel årstimer gitt av personale med godkjent utdanning, Kommunal, Begge kjønn, Alle trinn

For å sørge for at lærere er kvalifiserte, etter nye krav gjeldende fra 2025, har gausdalsskolen fra 2016 hatt mange lærere på videreutdanning gjennom Utdanningsdirektoratet sin ordning "Kompetanse for kvalitet". Som diagram 4 viser var i underkant av 5% uten kvalifisert kompetanse sist skoleår.

Forskning og relevante tiltak for kommende skoleår

Det er gjennomført flere studier for å se på sammenhengen mellom økt lærertetthet og læringsresultat. Norsk og internasjonal forskning konkluderer med at klassestørrelse har betydning for elevenes læringsutbytte. Denne effekten gjelder først og fremst for yngre elever. Det viser seg også at mindre klasser betyr mest for faglig svake yngre elever. For eldre elever er forskningen mer sprikende i sine konklusjoner. Forskerne konkluderer med at dette indikerer at effekten av lærertetthet er lite stabil (Astrid Marie Jorde Sandsør, Rune Borgan Reiling og Kari Veia Salvanes 1969-2019). På samme måte må vi ha med oss betydningen av lærerkvalitet. I NIFU Innsikt nr 20 - 2019 viser de samme forskerne til at det er sterk enighet at lærerkvalitet er den viktigste skolefaktoren når det gjelder elevenes læringsutbytte.

Skolens timetall synes å ha betydning for elevenes prestasjoner på alle trinn. Skoler med relativt høyt timetall har høyere gjennomsnittlige skoleprestasjoner enn skoler med relativt lave timetall (*Sandsør, Reiling og Salvanes 1969-2019*).

Tiltak for kommende skoleår:

- Rekruttere kvalifisert undervisningspersonale.
- Ha mål om tolærer i alle basisfag.
- Bemanne i henhold til nasjonal norm og økonomisk ramme.
- Motivere til videreutdanning for ansatte i gausdalsskolen.
- Skolebasert kompetanseutvikling gjennom desentralisert ordning for kompetanseutvikling.

Opplæringslovens formålsparagraf

Opplæringsloven §1-1.

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

Styrkebasert arbeid i skolen

I ny overordnet del for grunnskolen, gjeldende fra 2020, har departementet presentert viktige temaer for tverrfaglig arbeid, og ett av disse er folkehelse og livsmestring.

Ung Styrke, prosjekt igangsatt med midler fra Program for folkehelsearbeid i 2017, ivaretar nettopp dette med folkehelse og livsmestring. Ung Styrke videreføres og videreutvikles gjennom samarbeid i tjenestene i oppvekstsektoren og innad i den enkelte tjeneste. Gjennom prosjektet har vi styrket det systematiske og langsiktige helsefremmende arbeidet knyttet til barn og unge sin psykiske helse. Dette mener vi at gjøres best ved å utvikle de psykososiale hverdagsmiljøene for barn i barnehage og skole.

Vi skal arbeide styrkebasert for å skape trygge og gode skole- og klasse miljøer, der barn og unge kan oppleve mestring og utvikle seg i fellesskap med andre. Bevissthet rundt, og utvikling av barnas egne styrker, skal bidra til økt selvfølelse og økt evne til å stå i utfordringer de vil møte i løpet av livet. Når elevene utvikler sin sosiale kompetanse, blir de også selv bedre i stand til å bidra positivt til et godt læringsmiljø som igjen fremmer læring for alle.

Trivsel og mestring - læringsmiljø

Gjennom elevundersøkelsen får elevene si sin mening om forhold som er viktige for trivsel og læring på skolen. Undersøkelsen er obligatorisk for 7. og 10. trinn.

Målsetting

Vi har glade, trygge og robuste barn og unge, med tro og håp for fremtiden, som mestrer et liv med opp- og nedturer.

Kjennetegn ved målet (måleindikator)	2021	2022	2023	2024
Resultater fra elevundersøkelsen knyttet til trivsel	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt
Andel elever som opplever mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere	0%	0%	0%	0%
Klagesaker til Statsforvalteren knyttet til opplæringsloven kapittel 9A	0	0	0	0

Fakta

- Vi har hatt tre klagesaker hos Statsforvalteren skoleåret 2021/2022.
- Andel elever som opplever å bli mobbet på skolen er høy.
- Resultatet for trivsel scorer over nasjonalt nivå for både barnetrinn og ungdomstrinn.

Resultatene og tiltak for å følge opp målsetningen er gjenstand for drøfting internt ved den enkelte skole, samt mellom skolene og skoleeier i rektormøter og resultatoppfølgingsamtaler.

Den enkelte elev har en lovfestet rett til et trygt og godt psykososialt miljø. Det skal være et kontinuerlig fokus på dette arbeidet i gausdalsskolen. Nulltoleranse for krenkelser skal komme tydelig fram. Skolene har en plikt til å arbeide systematisk og målrettet, både med forebyggende tiltak og i skolemiljø saker.

Trivsel er en forutsetning for god skolefaglig læring, men trivsel er også utfordrende å måle. Den viktigste undersøkelsen av læringsmiljøet foretas av skolens ansatte, elever og foresatte gjennom daglige observasjoner og samtaler om det som skjer i klasserommet, i skolegården og på skoleveien. En ser hyppige eksempler på at hendelser på fritiden påvirker elevenes skolehverdag, og dette utløser også aktivitetsplikt for skolen. Forebygging, oppfølging og håndheving av elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø skjer på en stadig mer systematisk måte. Måloppnåelse for trivsel er i handlings- og økonomiplanen for inneværende periode satt til lik eller over nasjonalt nivå. Skalaen starter på 1 som laveste score og 5 som høyeste score. Barneskolene scorer 4,2 og ungdomstrinnet scorer 4,3. Nasjonalt nivå er 4,1. Elevundersøkelsen viser at våre elever trives godt på skolen. Tross dette, er det noen som samtidig opplever å ikke bli inkludert og ha et trygt og godt skolemiljø. Selv om det jobbes systematisk med et trygt og godt inkluderende skolemiljø ved alle skolene, har enkelte elever likevel ikke et tilfredsstillende psykososialt miljø. Statistikken viser at flere elever opplever mobbing både på 7.- og 10.trinn. Siden elevtallet i våre klassegrupper er lave, kan enkelt svar gi store utslag på statistikken. Målsetningen er uansett lik null, om elevgruppa er stor eller liten. Hver sak skal tas på alvor, og sammen med eleven, foresatte og eventuelt andre samarbeidende tjenester, skal vi finne tiltak som gir eleven et trygt og godt skolemiljø.

Diagram 5 og 6 viser resultatet for alle indeksene innenfor kategorien for Gausdal kommune sammenlignet med hele landet.

Diagram 5

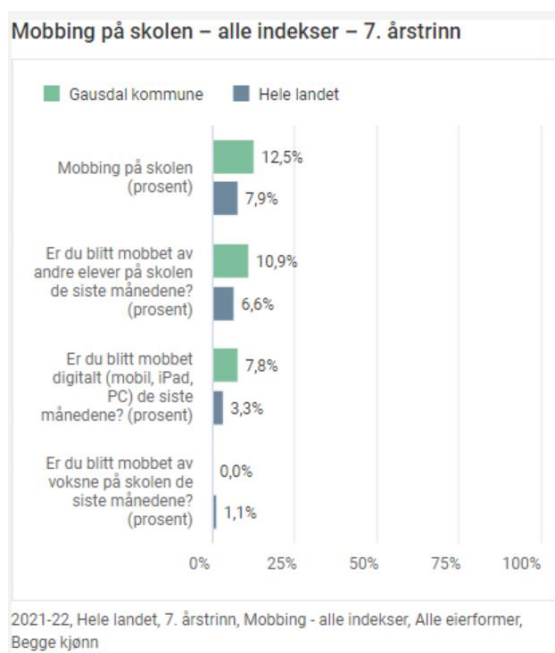
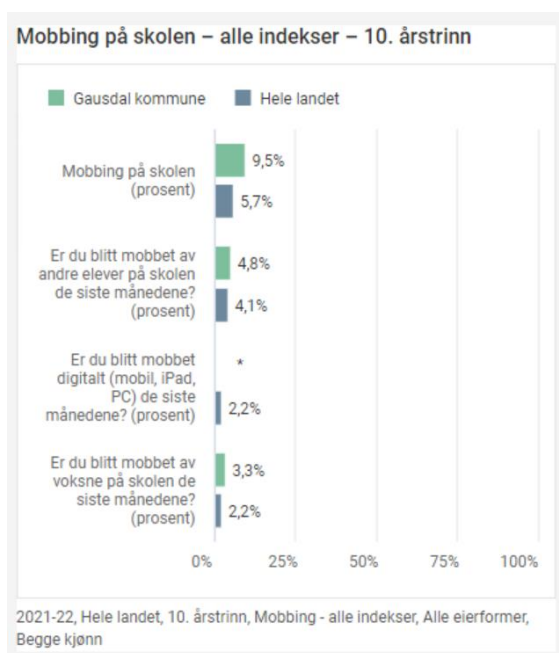

Diagram 6

Resultatet fra sist skoleår viser en liten nedgang for barneskolene, mens det er en økning for ungdomsskolen. Rektorene rapporterer at resultatene er gjenkjennbare. Det er en økning i antall elevsaker som utløser tiltaksplaner ved alle skolene våre. Mange saker er komplekse. Det handler mer om det å ikke kjenne seg inkludert og trygg, enn det at man blir mobbet. Det kan være mange årsaker til at en elev ikke føler seg inkludert og trygg på skolen. Alt fra hendelser på fritida, på skoleveien, på skolen til enkeltelevers personlige utfordringer knyttet til psykisk helse. Et samarbeid med andre hjelpeinstanser for å bidra til en bedre hverdag for elevene, blir mer og mer viktig framover. Det er imidlertid urovekkende at elever på ungdomsskolen rapporterer at de opplever mobbing av voksne på skolen. Skoleeier har tatt dette spesifikt opp med rektor, som har tatt opp saken internt. Som det framgår av elevundersøkelsen trives elevene ved Gausdal ungdomsskole, men målet er at alle elever skal oppleve å ha trygge og gode voksne rundt seg gjennom skoledagen.

Gausdalsskolen hadde tre saker hos Statsforvalteren sist skoleår. Ingen av disse var på grunn av mobbing av voksne på skolen. Vi nådde ikke satt kvalitetsmål i handlings- og økonomiplan 2022 for dette arbeidet.

Skolene arbeider kontinuerlig med læringsmiljøet. Dette hører med til den daglige driften av en skole. Ung Styrke bidrar til utvikling av gode prososiale miljøer som fremmer elevenes læring og trivsel. Gjennom deltagelse i Utdanningsdirektoratets satsing, Inkluderende barnehage- og skolemiljø, har vi hatt forsterka fokus på forståelsen og utøvelsen av aktivitetsplikten i barnehage og skole. Utviklingsarbeidet foregår primært i form av barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling, og arbeid i lærende nettverk. Barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling vil si at barnehager og skoler, med ledere og alle ansatte, deltar i en utviklingsprosess på egen arbeidsplass. Målet er å videreutvikle god praksis innen arbeidet med barnehagemiljø, skolemiljø, mobbing og andre krenkelser. Som fortalt i sist Kvalitetsmelding har vi revidert gausdalsskolens plan for arbeidet med det psykososiale miljøet. Arbeidet resulterte i nye og tydeligere retningslinjer for et trygt og godt inkluderende skolemiljø. Disse ble gjeldende fra 1. august 2021. Alle skolene har gjennom skolebasert kompetanseutvikling arbeidet med, og i tråd med, disse retningslinjene sist skoleår. Skolene har fått veiledning fra Høyskolen i Innlandet innenfor temaet, ut fra behovet til den enkelte skole.

Forskning og relevante tiltak kommende skoleår

Deltagelse i Inkluderende barnehage og skolemiljø har bidratt til å holde et enda høyere fokus på aktivitetsplikten og et inkluderende skolemiljø. Som beskrevet over gjøres dette ved skolebasert kompetanseutvikling. Vi startet ikke på dette arbeidet med denne deltagelsen, men det har hjulpet oss til å holde et enda større fokus på arbeidet. For å forstå hva et inkluderende skolemiljø vil si, må vi være kjent med hva forskningen sier om mobbing i dag.

«Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull deltaker i fellesskapet og muligheten til medvirkning.»

Lund, Helgeland, Nome, Cameron, Godtfredsen & Kovac, 2015.

Denne definisjonen av mobbing ligger til grunn for arbeidet som nå gjøres i gausdalsskolen. Det gjelder å se på mobbing med nye øyne, og forskning som er gjort på området støtter opp om denne definisjonen.

I Håndhevingsordningen for skolemiljø saker (*Lund med flere, 2019*) viser de til disse:

- “Vi må bort fra fokus på at mobbing er knyttet til antall ganger og over tid, til at mobbing er sosiale prosesser på avveie og følelser på ville veier” (*Søndergaard 2012, Lund 2012*).
- “Vi må bort fra fokus på aggresjon og ondskap til fokus på behovet for å høre til, være en del av et fellesskap og medvirkning” (*Lund, Helgeland & Kpvak, 2017, Kofoed & Søndergaard, 2013*).
- “Vi må bort fra fokus på individuelle faktorer som utgangspunkt for å forstå årsaker til mobbing i kontekst, kultur og relasjon” (*Rabøl, 2018, Kofoed & Søndergaard, 2013*).
- “Vi må bort fra fokus på rollefordeling som mobber, plager eller offer, til sosiale prosessers utfordringer og gode «gyldige-vi»” (*Eriksen & Lyng, 2018*).

Tiltak for kommende skoleår:

- Videreføre skolebasert kompetanseutviklingsarbeid innenfor tematikken.
- Alle ansatte skal gjennomføre e-læring innenfor kapittel 9A i opplæringsloven.
- Skoleeier initierer erfaringsdeling i rektorgruppa om tidligere saker hos Statsforvalteren, slik at vi kan lære av hverandre.
- Skoleeier innhenter månedlig rapportering om 9A-saker ved den enkelte skole.
- Skoleeier innhenter månedlig dokumentasjon på den skolebaserte kompetanseutviklingen.

Læring – læringsresultater

Målsetting

Elevene er motiverte for å lære, og tilegner seg grunnleggende ferdigheter og kunnskap som de kan bruke i praksis.

Kjennetegn ved målet (måleindikator)	2021	2022	2023	2024
Andel elever under kritisk grense er lavere enn 20% på nasjonale prøver	< 20%	< 20%	< 20%	< 20%
Gjennomsnittresultater fra nasjonale prøver er lik nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt
Stabilt høye grunnskolepoeng	> 41	> 41	> 41	> 41

Fakta

- Resultater fra nasjonale prøver tilsvarer ikke landsgjennomsnittet innenfor alle prøvene.
- Målsetning om andel elever på laveste nivå er ikke nådd for elever på 5.trinn, men tilnærmet nådd for alle prøver på 8.trinn.
- Grunnskolepoengene er høyere enn målsetningen.

Resultatene og tiltak for å følge opp målsetningen, er gjenstand for drøfting internt ved den enkelte skole, samt mellom skolene og skoleeier i rektormøter og resultatoppfølgingsamtaler.

Grunnleggende ferdigheter

Læreplanverket definerer fem grunnleggende ferdigheter: digitale ferdigheter, muntlige ferdigheter, å kunne lese, å kunne regne og å kunne skrive. Disse ferdighetene er en del av kompetansen i fag og nødvendige redskaper for læring og utvikling. De er samtidig en forutsetning for at elevene skal kunne vise sin kompetanse. Ferdighetene har også betydning for elevenes utvikling av identitet og sosiale relasjoner, og for å kunne delta i utdanning, arbeid og samfunnsliv. Utviklingen av de grunnleggende ferdighetene er viktige gjennom hele opplæringsløpet. Det går for eksempel en sammenhengende linje fra den første lese- og skriveopplæringen til det å kunne lese avanserte, faglige tekster. Utviklingen av kompetanse i fag skal skje i samspill med utviklingen av grunnleggende ferdigheter (*Utdanningsdirektoratet*).

Nasjonale prøver

Nasjonale prøver er normerte prøver innen lesing, regning og engelsk som gjennomføres på 5., 8. og 9. trinn. Engelsk gjennomføres bare på 5. og 8.trinn. Prøvene elevene får på 9.trinn er identisk med prøvene elevene får på 8.trinn., og er laget etter kompetansemålene for 7. trinn. Kvalitetsmeldingen viser derfor resultater for 5. og 8.trinn. Disse sier noe om elevenes mestring av de tre grunnleggende ferdighetene på små- og mellomtrinnet. Resultater fra skriftlig eksamen og grunnskolepoeng viser elevenes kompetanse etter fullført grunnskole. På den måten har vi resultatmålinger som dekker hele skoleløpet til elevene i gausdalsskolen.

Alle elever i Norge gjennomfører samme nasjonale prøve, og vurderingsskalaen tilpasses elevenes resultater. Om lag 25 % plasseres i henholdsvis nedre og øvre ende av skalaen og 50 % plasseres i midtsjiktet. Resultater kan derfor ikke leses som et mål på elevenes ferdigheter, men bare som et mål på elevenes ferdigheter i forhold til andre elever samme år. Resultatene er inndelt i tre mestringsnivåer for barnetrinnet og fem nivåer for ungdomstrinnet. Laveste nivå som det vises til i vår handlings- og økonomiplan er mestringsnivå 1 på 5.trinn og mestringsnivå 1 og 2 på 8.trinn.

Når resultatene skal vurderes kan en ikke bare lese tallene slik de står, en må også se bak tallene. Prøveresultatene må alltid ses i sammenheng med annen informasjon om kommunen, skolen og elevene. I all statistikk vil resultater for små skoler og kommuner være sårbare for enkeltprestasjoner. Én enkelt elev som presterer svært godt eller svært dårlig vil påvirke gjennomsnittet mer på en liten skole enn på en stor skole. Med andre ord må vi være forsiktige når vi sammenligner gjennomsnitt basert på mindre elevgrupper. Lokalt må en se etter trender og utvikling over flere år, og samtidig ta hensyn til særlige forhold ved enkelte trinn.

Gjennomsnittresultater nasjonale prøver

Målsetning satt i handlings- og økonomiplan er at gjennomsnittresultatet for våre elever skal tilsvare, eller være bedre enn gjennomsnittresultat på landsnivå hvert år; lik 50. Resultatet for sist skoleår viser at vi har nådd målsetningen for elever på 8.trinn, men ikke for elever på 5.trinn.

Grunnleggende ferdighet	5.trinn	8.trinn
Engelsk	48	51
Lesing	47	52
Regning	47	50

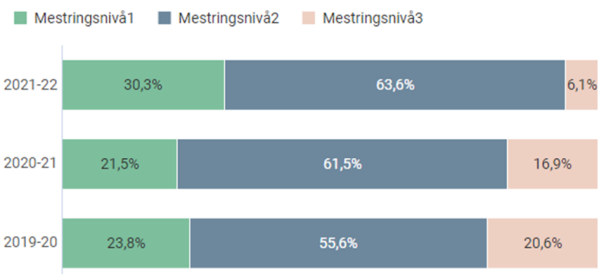
Nasjonal prøve i lesing

Utdanningsdirektoratet definerer lesekompetanse slik: «*at elevene kan forstå, bruke, reflektere og engasjere seg i skrevne tekster for å kunne nå sine mål, utvikle sine kunnskaper og evner og delta i samfunnet.*»

Diagram 7 viser andel elever på 5.trinn innen de ulike mestringsnivå de siste tre årene. Resultatmål for elever i gausdalsskolen er at 20% eller færre skal skåre på laveste nivå. Resultatmålet ble ikke nådd for elever på 5.trinn sist skoleår.

Diagram 7

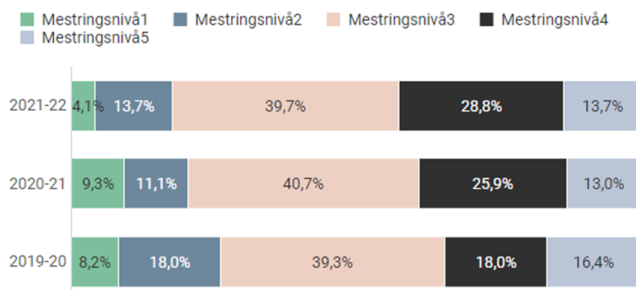
Gausdal kommune (EIER) | Mestringsnivåer Lesing 5. trinn | Egne tall

Gausdal kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Lesing, 5

Diagram 8

Gausdal kommune (EIER) | Mestringsnivåer Lesing 8. trinn | Egne tall

Gausdal kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Lesing, 8.

Det er samme resultatmål for 8.trinn, men her er det mestringsnivå 1 og 2 som sammen utgjør det laveste mestringsnivå. Resultatmålet ble nådd innen lesing på 8.trinn.

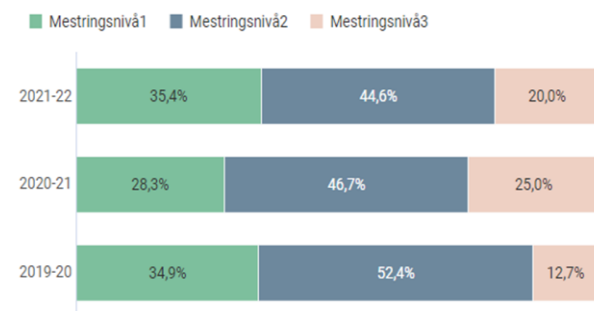
Nasjonal prøve i engelsk

Den nasjonale prøven i engelsk måler deler av engelskfaget ved at oppgavene er vinklet mot kompetansemål i læreplanen som handler om generell leseforståelse, ordforråd og grammatikk. Diagram 9 viser resultatet for 5.trinn de siste tre årene. Vi har ikke nådd resultatmålet innen engelsk de siste tre årene, og vi ser at tallene svinger fra år til år.

Både skoleeier- og skoleledernivået følger tett opp med analyser og tiltak.

Diagram 9

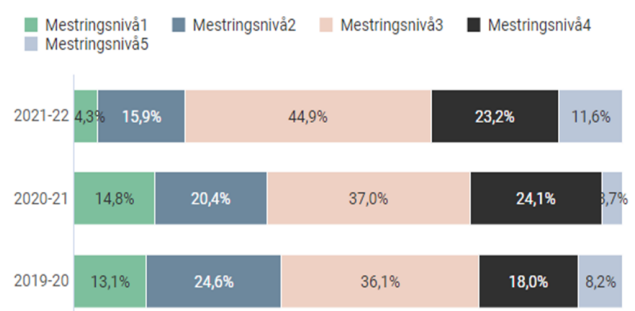
Gausdal kommune (EIER) | Mestringsnivåer Engelsk 5. trinn | Egne tall

Gausdal kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Engelsk, 5.

Diagram 10

Gausdal kommune (EIER) | Mestringsnivåer Engelsk 8. trinn | Egne tall

Gausdal kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Engelsk, 8.

Elevene på 8.trinn scorer imidlertid bedre enn elevene på 5.trinn. Resultatmål er tilnærma nådd for skoleåret 2021-2022.

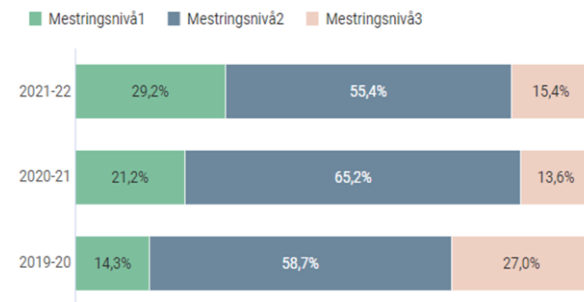
Nasjonal prøve i regning

Nasjonal prøve i regning tar utgangspunkt i hvordan elevene anvender regning i ulike faglige og dagligdagse sammenhenger. Prøven favner den grunnleggende ferdigheten slik den er integrert i kompetansemål for ulike fag i læreplanen. Det betyr at nasjonal prøve ikke kan anses som en prøve i matematikk som fag, men måler ferdigheter i regning i alle fag.

Diagram 11 viser hvor stor andel av elever som scorer på ulike mestringsnivå. En større andel scorer på mestringsnivå 1 enn de to foregående år. Skoleeier og skoleleder vil analysere dette nærmere og finne tiltak for å øke regneferdigheten til elevene på småtrinnet.

Diagram 11

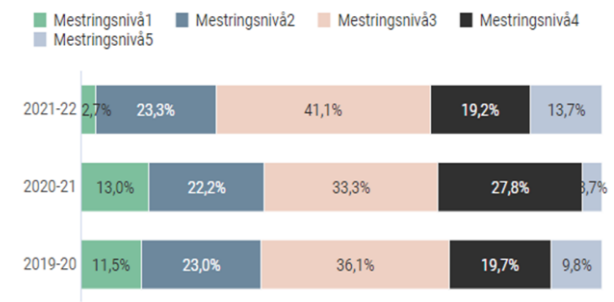
Gausdal kommune (EIER) | Mestringsnivåer Regning 5. trinn | Egne tall

Gausdal kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Regning, 5.

Diagram 12

Gausdal kommune (EIER) | Mestringsnivåer Regning 8. trinn | Egne tall

Gausdal kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Regning, 8. trinn

Diagram 12 viser samme trend som innen de andre nasjonale prøvene. Målsetning er ikke nådd, men resultatet er nærmere målsetning på 8.trinn enn på 5.trinn.

I sist kvalitetsmelding konkluderte vi med at resultatene for skoleåret 2020/2021 viste veldig bra resultat for alle tre prøver på 5.trinn, mens på 8.trinn var lesing den ferdigheten elevene skåret best på. I år er det motsatt. Elevene på 8.trinn skårer bedre enn elevene på 5.trinn. Slike svingninger har vi alltid hatt når det gjelder resultater for nasjonale prøver. Det er mange faktorer som påvirker et slikt resultat. For å identifisere disse faktorene analyserer rektor resultatene sammen med sine ansatte. Analysen gir lærerne et større kunnskapsgrunnlag for å forstå resultatene bedre, og hvilke utfordringer elevene strever med innen den enkelte ferdighet. Denne kunnskapen brukes i den videre opplæringen for elevene.

Skriftlig eksamen

Skriftlig eksamen måler elevenes kompetanse på eksamensdagen i utvalgte kompetansemål fra læreplan. Vurderingen foretas av eksterne sensorer. Dette er derfor av mange regnet som det mest nøytrale målet på læring. Elevene skal ha skriftlig eksamen i enten norsk, matematikk eller engelsk på 10.trinn.

På grunn av Covid-19 ble skriftlig og muntlig eksamen for 10.trinn i grunnskolen også avlyst våren 2022.

Grunnskolepoeng

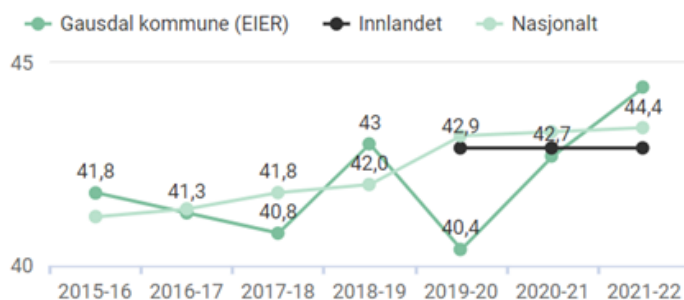
Elevenes grunnskolepoeng er gjennomsnittet av alle avsluttende karakterer påført vitnemålet multiplisert med ti. Dette er elevenes konkurransegrunnlag ved opptak til videregående skole.

Statistikk viser at med over 40 grunnskolepoeng fullfører en stor andel av elevene videregående opplæring på normert tid, mens de med under 30 grunnskolepoeng har svært høy risiko for å falle ut av videregående opplæring. Det er derfor viktig å ha fokus på resultater gjennom hele skoleløpet.

Resultatene i Gausdal har vært stabile over 40 poeng de siste årene. For skoleåret 2021/2022 ble gjennomsnittet 44,4. Ifølge statistikken vil våre elever som avsluttet 10.trinn våren 2022, med stor sannsynlighet fullføre videregående opplæring på normert tid. Diagram 13 viser utviklingen av grunnskolepoeng i Gausdal sammenlignet med fylket og landet.

Diagram 13

Grunnskolepoeng – 10. trinn

Gausdal kommune (EIER) - offentlig, Fylke, Nasjonalt, Alle eierformer og offentlig, Begge kjønn

Analyser viser at eksamenskarakterer i snitt trekker ned karaktersnittet og derfor påvirker beregningen av elevenes grunnskolepoeng (*Utdanningsdirektoratet 2020*). Derfor må vi forvente at grunnskolepoengene vil bli noe lavere, når eksamen igjen gjennomføres.

Forskning og relevante tiltak for kommende skoleår

I et sosiokulturelt læringssyn vektlegges det at mennesket ikke lærer i et vakuum, men at all læring foregår i en sosial kontekst. Læring skjer i hovedsak når man inngår som del av et fellesskap, og språket ses på som særdeles sentralt i alle læringsprosesser. Elever lærer best i et godt læringsmiljø. Faglig- og sosial læring er noe som utvikler seg sammen, og kan ikke ses på som adskilte prosesser.

Det som foregår av læring og utvikling på skolen, kan ikke forstås uavhengig av de erfaringene eleven har med seg fra hjemmet. Barn som får dekket sine behov og opplever trygghet i samspillet med sine foreldre, vil lettere kunne inngå i positive sosiale relasjoner med både andre voksne og jevnaldrende (*Bowlby, 2007*). De vil også lettere kunne flytte energien sin over på utforskning og læring, nettopp fordi de er emosjonelt trygge. Når barn begynner på skolen, har de med seg en tilknytningshistorie – først og fremst fra hjemmet, men også fra barnehagen. Det er funnet en nær sammenheng mellom trygg tilknytning til foreldrene og god sosial fungering i skolen (*Miles & Stipek, 2006*). *O'Connor og McCartney (2007)* fant at elever som er emosjonelt utrygge når de begynner på skolen, men som inngår i en nær og positiv relasjon til læreren, fungerer langt bedre emosjonelt, sosialt og faglig enn elever som utvikler en utrygg relasjon også til læreren. Når barn har sosiale vansker på skolen, bør foreldrene trekkes inn i et samarbeid. Det kan hende det er behov for tiltak både hjemme og på skolen for å løse elevens vansker.

Det sosiale fellesskapet mellom jevnaldrende kan ha både negativ og positiv innflytelse på skolefaglig læring. Hvis det etableres en elevkultur som støtter læring, og det er attraktivt å utføre skolearbeid, vil dette bidra positivt til faglig læring. Dette er godt dokumentert i forskning (*Hattie, 2009*). Tendensen i Norge er også at elevene har bedre skolefaglige prestasjoner og sosial utvikling i skoler der fellesskapet står sterkt gjennom mye bruk av sammenholdt undervisning i stabile elevgrupper. Det er noe dårligere prestasjoner og større atferdsproblemer i skoler der fellesskapet er svakere fordi elevene har tilhørighet i mange ulike grupper i løpet av uka, og der de arbeider mye alene (*Nordahl og Dobson, 2009*).

Vi må med andre ord se både på resultatene fra elevundersøkelsen og nasjonale prøver, i tillegg til relasjonskompetansen til den enkelte ansatte, for å finne målretta tiltak som gir elevene bedre ferdigheter, økt kompetanse og samtidig et trygt og godt skolemiljø.

Tiltak for det kommende skoleår:

- Skole-hjem samarbeid. Styrkebaserte foreldremøter der elevenes sosiale og faglige læring er tema.
- Arbeide for en elevkultur der det er attraktivt å utføre skolearbeid.
- Alle elever skal i hovedsak ha opplæring i klasserommet.
- Intensiv opplæring tilbys elever som strever i lesing, skriving eller regning på 1.– 4. trinn.
- Skolebasert kompetanseutvikling innen et inkluderende trygt og godt skolemiljø.
- Styrke skolens kompetanse innen sosialpedagogikk.

Motivasjon og mestring - gjennomføring av skoleløpet

Målsetting

Elevene har nysgjerrighet og lærelyst gjennom hele skoleløpet.

Kjennetegn ved målet (måleindikator)	2021	2022	2023	2024
Resultater fra elevundersøkelsen knyttet til motivasjon – barnetrinnet	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt
Resultater fra elevundersøkelsen knyttet til motivasjon – ungdomstrinnet	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt	>= nasjonalt snitt
Stabilt høye grunnskolepoeng	> 41	> 41	> 41	> 41
Andel spesialundervisning	<= 8%	<= 8%	<= 8%	<= 8%

Fakta:

- Målsetning er nådd da resultatet for motivasjon scorer likt eller over nasjonalt nivå.
- Grunnskolepoengene er høyere enn målsetningen.
- Andel spesialundervisning er lik 8,9% og målsetning er derfor ikke nådd.

Resultatene og tiltak for å følge opp målsetningen, er gjenstand for drøfting internt ved den enkelte skole, samt mellom skolene og skoleeier i rektormøter og resultatoppfølgingssamtaler. Samarbeid med pedagogisk psykologisk tjeneste, PPT, er og viktig når det gjelder området spesialundervisning.

Motivasjon

En viktig faktor for å lære er motivasjonen til den enkelte elev. Derfor er dette en indikator gausdalsskolen har i handlings- og økonomiplan for inneværende periode. Kvalitetsmålet er lik eller høyere enn nasjonalt nivå. Gausdalsskolen scorer (*Analysebrettet for grunnskolen*) 3,6 for både barne- og ungdomstrinn. Det betyr at målsetning er nådd, da nasjonalt nivå er 3,6 for barnetrinn og 3,4 for ungdomstrinn. Det er å anta at motivasjonen for læring, generelt, synker med årene i grunnskolen, men årets resultat for 10.trinn i gausdalsskolen viser det motsatte. Å opprettholde motivasjon for læring er uansett en utfordring som både skole og hjem må samarbeide godt om, og som også er av betydning for videre skoleløp.

Skolene har kontinuerlig søkelys på tilpasset opplæring, for at flest mulig av elevene skal få et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, har imidlertid rett til spesialundervisning. Retten til spesialundervisning er en individuell rett, hvor vurderingen av elevens utbytte av opplæringen ligger til grunn for om retten er oppfylt eller ikke. Det er behovet for spesialundervisning, ikke årsaken til behovet, som er vurderingstemaet. Retten til spesialundervisning kan derfor i prinsippet omfatte enhver lærevanske, atferdsvanske eller sansetap. Spesialundervisningen skal ivareta elevene sine muligheter til å nå realistiske mål, dersom det ikke lar seg gjøre innenfor ordinær opplæring.

Andelen elever med spesialundervisning på nasjonalt nivå ligger stabilt rundt 8% ifølge Utdanningsspeilet 2021. Resultatmålet for gausdalsskolen er 8% eller lavere. Sist skoleår hadde 11,2% av våre elever spesialundervisning (*Analysebrettet, Udir*). Stadig flere elever opplever komplekse utfordringer som krever særlig kompetanse. PPT og skolene arbeider kontinuerlig med disse utfordringene. I flere av sakene er det også nødvendig med et tverrfaglig samarbeid med andre instanser i kommunen.

Mestring og gjennomføring videregående skole

Tabellen nedenfor viser utviklingen til elevene som avsluttet grunnskolen denne våren. Det enkelte års resultat sier noe om situasjonen der og da, men viktigere er det å se på utviklingen som skjer i elevkullet over tid, da det har stor betydning for gjennomføringen av videregående skole.

Nasjonale prøver 5.trinn, gjennomsnitt	ENGELSK 48	LESING 49	REGNING 48
Nasjonale prøver 8.trinn, gjennomsnitt	ENGELSK 48	LESING 51	REGNING 49
Grunnskolepoeng ved utgang grunnskole	44,4		

Elever som aldri kommer i gang med videregående skole eller som faller ut i løpet av skoleløpet, vil kunne få utfordringer med å mestre arbeidslivet. Utdanningsnivå er også viktig i et folkehelseperspektiv. Derfor er det et felles mål for alle satsninger i skolen at de skal bidra til å øke gjennomføringsgraden i videregående skole. Ung Styrke og Inkluderende barnehage- og skolemiljø er eksempler på slike satsninger.

Det er en sterk sammenheng mellom grunnskolepoeng og gjennomføringsgrad i videregående opplæring. Som beskrevet tidligere har grunnskolepoengene i gausdalsskolen de siste årene vært over 40, som igjen tilsier at flere vil gjennomføre videregående på normert tid. Stabile grunnskolepoeng forteller oss også at selv om mange elever skårer på laveste nivå på nasjonale prøver på både 5. og 8.trinn, gjennomfører de grunnskolen med høye grunnskolepoeng. Dette er selvfølgelig gledelig på elevene sine vegner, da vi vet at gjennomføring av videregående skole betyr mye for det totale livsløpet til elevene.

Som nevnt i fjorårets kvalitetsmelding offentliggjør ikke SSB de samme statistikkene av gjennomføring som tidligere. Derfor vises det til Tilstandsrapport for Innlandet fylke når det gjelder statistikk for gjennomføring. Vi kan imidlertid si noe om hvor stor andel av våre elever som avsluttet grunnskolen våren 2021 og som var i videregående opplæring høsten 2021. Som tabellen nedenfor viser er 100% av våre elever i videregående opplæring høsten etter avsluttet grunnskole. Dette er en høyere andel enn for både Innlandet fylke og hele landet.

	2021
	Begge kjønn
Nasjonalt - Fylke - Kommune	Andel overganger
- Hele landet	97,9
- Innlandet	98,2
Gausdal	100,0

Oppsummering

Som beskrevet under teamet «Læring – læringsresultater» (s.17) er faglig og sosial læring noe som utvikler seg sammen, og kan ikke ses på som adskilte prosesser.

Med andre ord er læring et resultat av alt det som er beskrevet i denne kvalitetsmeldingen; et trygt og godt inkluderende skolemiljø, eleven sin motivasjon for å lære, elevens mestring av de grunnleggende ferdigheter, eleven sin rett til spesialundervisning og eleven sin relasjon til læreren. Det er ikke resultatet på nasjonale prøver på et trinn som sier hvor robuste våre elever vil bli, eller hvor godt de vil takle de utfordringer morgendagens samfunn vil by på. Men de utgjør en viktig brikke i det arbeidet som legges ned for våre elever i gausdalsskolen. På samme måte som det styrkebaserte arbeidet med et trygt og godt inkluderende skolemiljø. Resultatene fra elevundersøkelsen om trivsel og mobbing er like viktige som resultatene fra nasjonale prøver. Skoleeier, skoleledere og alle ansatte i gausdalsskolen skal i samarbeid med foresatte fortsatt arbeide for at våre elever skal oppleve trivsel og mestring, utvikle sine kunnskaper og ferdigheter og få opplæring som er tilpasset deres evner og forutsetninger.

Selv om ikke alle mål satt i handlings- og økonomiplanen er nådd, avslutter våre elever med høye grunnskolepoeng. Vi vet at det gir gode forutsetninger for gjennomføring av videregående opplæring. Noe som, sett i et folkehelseperspektiv, legger grunnlaget for et godt liv.

Skoleutvikling er et langsiktig arbeid, og det er viktig å holde fokus over tid for å oppnå ønskede resultater. Forsknings- og erfaringsbaserte tiltak må iverksettes på bakgrunn av den kunnskapen vi har tilgjengelig. Tiltak som iverksettes må også evalueres, for å se om de har gitt den ønskede effekten eller ikke. Kvalitetsmeldingen er i denne sammenheng et viktig bidrag for å gi både politisk og administrativ skoleeier et bilde på kvalitetsutviklingen i gausdalsskolen.

Litteraturliste

Bowlby, 2007: Attachment & Human Development.

Hægeland, Kirkebøen, Raaum og Salvanes, 2013: «Hvorfor gjør barn av høyt utdannede det bedre på skolen?

Ekren, Statistisk sentralbyrå, 2014: Sosial reproduksjon av utdanning?

Eriksen&Lyng, 2018: Elevenes psykososiale miljø.

Hattie, J., 2009: Visible learning : a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement. London: Routledge.

Kunnskapsgrunnlag folkehelse 2020 Gausdal kommune

Lund, Helgeland, Nome, Cameron, Godtfredsen& Kovac, 2015: Hele barnet, Hele løpet, Mobbing i barnehagen.

Lund med flere, 2019: Håndhevingsordningen for skolemiljø saker.

Lund, Helgeland, Kpvak, 2017, Kofoed&Søndergaard, 2013: På vei mot en ny forståelse av mobbing i et folkehelseperspektiv.

Miles&Stipek, 2006: Contemporaneous and longitudinal associations between social behavior and literacy achievement in a sample of low-income elementary school children.

Nordahl og Dobson, 2009: Skolen og elevenes forutsetninger - om tilpasset opplæring i pedagogisk praksis og forskning.

O'Connor og McCartney, 2007: Examining teacher-child relationships and achievement as part of an ecological model of development.

Sandsør, Reiling og Vea Salvanes, 1969-2019: Hva vet vi om effekten av økt lærertetthet på elevenes læringsutbytte?

Statistisk sentralbyrå, SSB

Steinkellner 2013: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i grunnskolen.

Utdanningsdirektoratet (Udir)

- Utdanningsspeilet
- Analysebrettet